

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 255/2021-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, proti (i) postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 8C/4/2016 a (ii) uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 23Ek/230/2017 zo 14. novembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 8C/4/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 8C/4/2016 **konal bez zbytočných prietáhov**.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **700 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **415,51 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. februára 2019 domáha vyslovenia porušenia (i) základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III a (ii) základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6

ods. 1 dohovoru a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy výrokom napadnutého uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica, pričom žiada jeho zrušenie s tým, že vec sa vráti Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie. Okrem toho žiada, aby bolo Okresnému súdu Bratislava III v napadnutom konaní prikázané konať bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľ žiada primerané finančné zadostučinenie 3 000 eur od Okresného súdu Bratislava III a 3 000 eur od Okresného súdu Banská Bystrica. Od oboch súdov spoločne a nerozdielne sťažovateľ žiada náhradu trov konania.

II.

2. Okresný súd Bratislava III v napadnutom konaní platobným rozkazom zo 6. marca 2017 zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľovi 1 066,24 eur s príslušenstvom. Platobný rozkaz bol žalovanej doručený 4. apríla 2017 a podľa Okresného súdu Bratislava III nadobudol právoplatnosť 20. apríla 2017. Dňa 24. októbra 2017 sa žalovaná na Okresnom súde Bratislava III sťažovala na vyznačenie právoplatnosti na platobnom rozkaze, keď tvrdila, že proti platobnému rozkazu podala odpor. Na jej sťažnosť a na obdobnú sťažnosť sťažovateľa z decembra 2018 bolo predsedom Okresného súdu Bratislava III sťažovateľovi a žalovanej uvedené, že okresný súd odpor žalovanej neeviduje. V apríli 2018 Okresný súd Banská Bystrica požiadal Okresný súd Bratislava III o zapožičanie spisu, pričom na Okresnom súde Banská Bystrica bol spis od 25. mája 2018 do 25. septembra 2019. Dňa 23. decembra 2019 Okresný súd Bratislava III vyzval žalovanú, aby predložila rovnopis svojho odporu. Žalovaná tak urobila 26. februára 2020. Uznesením zo 14. júla 2020 Okresný súd Bratislava III platobný rozkaz zrušil a vyzval sťažovateľa na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalovanej. Sťažovateľ sa vyjadril 24. augusta 2020. Posledné písomné vyjadrenie strán bolo Okresnému súdu Bratislava III doručené 18. decembra 2020. Dňa 22. apríla 2021 bolo nariadené pojednávanie na 21. júl 2021.

3. Dňa 16. novembra 2017 podal sťažovateľ na základe platobného rozkazu Okresnému súdu Banská Bystrica návrh na vykonanie exekúcie. Žalovaná však podala návrh na zastavenie exekúcie, ktorý odôvodnila tým, že 18. apríla 2017 podala proti platobnému rozkazu Okresného súdu Bratislava III odpor, čo preukazovala jeho odpisom s odtlačkom pečiatky Okresného súdu Bratislava III. Uznesením vyššieho súdneho úradníka Okresného súdu Banská Bystrica z 31. mája 2018 bola exekúcia zastavená. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej Okresný súd Banská Bystrica rozhodol napadnutým uznesením zo 14. novembra 2018.

4. tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že Okresný súd Banská Bystrica považoval za preukázané, že odpor žalovanej bol Okresnému súdu Bratislava III doručený, a preto platobný rozkaz nenadobudol právoplatnosť.

III.

5. Sťažovateľ porušenie základných práv postupom Okresného súdu Bratislava III vidí v tom, že po podaní odporu žalovanou okresný súd v konaní nepokračoval. V prípade Okresného súdu Banská Bystrica sťažovateľ porušenie základných práv identifikuje v tom, že okresný súd mu nedoručil listiny, na ktoré následne odkázal v napadnutom rozhodnutí (žiadosť povinnej na zabezpečenie súčinnosti Okresného súdu Bratislava III, vyjadrenie žalovanej k sťažnosti sťažovateľa a stanovisko Okresného súdu Bratislava III k odcudzeniu podacej pečiatky). Nedoručenie týchto listín sťažovateľ považuje za neprimeraný zásah do princípu kontradiktórnosti

konania a práva oboznámiť sa s vykonávanými dôkazmi. Sťažovateľ je toho názoru, že dôkazy mali byť vykonané postupom podľa Civilného sporového poriadku. Porušenie základného práva vlastníť majetok sťažovateľ vidí v tom, že bez svojho zavinenia sa dostal do situácie, keď mu Okresný súd Bratislava III tvrdí, že konanie je právoplatne skončené, avšak na druhej strane Okresný súd Banská Bystrica napadnutým uznesením exekučné konanie zastavil z dôvodu, že vo veci nebolo právoplatne rozhodnuté.

6. Podľa sťažovateľa príslušným súdom na konanie o odpore žalovanej proti platobnému rozkazu bol Okresný súd Bratislava III a Okresný súd Banská Bystrica nebol oprávnený rozhodovať o tom, či bol odpor podaný včas, a nebol oprávnený riešiť túto otázku, a to ani ako otázku predbežnú. Podľa sťažovateľa Okresný súd Banská Bystrica mal konanie prerušiť do času, pokiaľ o údajne podanom odpore nerozhodne Okresný súd Bratislava III.

7. Okresný súd Banská Bystrica sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že základné práva sťažovateľa neporušil tým, keď sťažovateľovi na vyjadrenie nedoručil vyjadrenie žalovanej k sťažnosti sťažovateľa a ďalšie listiny, ktoré pred svojím rozhodnutím zabezpečil. Nesúhlasil, že nebol oprávnený rozhodovať o včasnosti žalovanou podaného odporu.

8. Okresný súd Bratislava III sa vyjadril zaslaním s podstatou ústavnej sťažnosti nesúvisiaceho vyjadrenia sudcu, ktorému je vec pridelená. Sudca poukázal na pandemické opatrenia, svoju zaťaženosť a to, že obratom vo veci sťažovateľa nariadil pojednávanie.

9. Žalovaná sa ako zúčastnená osoba k ústavnej sťažnosti vyjadrila tak, že navrhla, aby ju ústavný súd pribral do konania ako druhého sťažovateľa proti inému zásahu, ktorý spočíva v prietáhoch Okresného súdu Bratislava III. Vo vzťahu k rozhodnutiu Okresného súdu Banská Bystrica považovala ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

10. K tomuto návrhu žalovanej ako zúčastnenej osoby treba uviesť, že na takýto procesný postup nie je v zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), no ani v Civilnom sporovom poriadku žiaden normatívny základ a sťažovateľ sa vyslovenia porušenia svojich základných práv môže domáhať len samostatne podanou ústavnou sťažnosťou.

IV.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

12. Prietahy v postupe Okresného súdu Bratislava III boli spôsobené tým, že odpor žalovanej, ktorý mu bol doručený 18. apríla 2017, z neznámeho dôvodu nebol založený do súdneho spisu, čo viedlo k tomu, že okresný súd na základe tohto odporu platobný rozkaz zrušil až uznesením z 14. júla 2020, a to napriek tomu, že žalovaná a sťažovateľ Okresný súd Bratislava III na podanie odporu upozornili už podaniami z októbra a decembra 2017. Tvrdenie sťažovateľa

o tom, že proti platobnému rozkazu podal odpor, bolo vybavené predsedom súdu tak, že jeho sťažnosť je nedôvodná. Takýto postup okresného súdu nemožno považovať z hľadiska ústavného za správny. Žalovaná svojím podaním nenamietala priet'ahy v konaní, ktoré má prešetriť predseda súdu, ale namietala nesprávny postup súdu pri vyznačení právoplatnosti platobného rozkazu. Podanie odporu proti platobnému rozkazu je procesná skutočnosť, ktorú musí súd zisťovať zo svojej moci, keďže táto procesná skutočnosť je rozhodná pre posúdenie toho, či začaté konanie bolo aj riadne podľa procesných predpisov skončené. Na riešenie tejto otázky však nie je príslušný predseda súdu, ale ten sudca, ktorému je vec pridelená. Okresný súd Bratislava III až v decembri 2019 od žalovanej žiadal predloženie jej odporu s podacou pečiatkou súdu. Touto oneskorenou reakciou na tvrdenie žalovanej o tom, že konanie nebolo skončené, došlo k nedôvodnej nečinnosti okresného súdu v trvaní približne dvoch rokov vo veci, ktorá sa dovtedy nevyznačovala žiadnou skutkovou a právnou zložitou či takým konaním strán, ktoré pri prispeli k predĺženiu tohto konania.

13. Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľa vo vzťahu k Okresnému súdu Bratislava III vyhovel a vyslovil, že jeho postupom v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to, že o žalobe sťažovateľa nebolo do nálezu ústavného súdu rozhodnuté, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy Okresnému súdu Bratislava III prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

14. Konanie na Okresnom súde Bratislava III začalo v roku 2016 a doteraz nie je skončené, čo bolo zapríčinené nesprávnym vysporiadaním sa z hľadiska príčin s banálnou, no z hľadiska dôsledku zásadnou nesprávnosťou, ktorá spočívala v nezapísaní odporu žalovanej do súdneho spisu. Nesprávny postup mal za následok to, že konanie bolo nesprávne považované za skončené. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je tomu aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, to, že príčinou priet'ahov v konaní bolo nesprávne vybavenie podania žalovanej predsedom súdu, a napokon to, že predmetom konania je zaplatenie bagatelnej čiastky, ústavný súd sťažovateľovi priznal vo vzťahu k Okresnému súdu Bratislava III podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie 700 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

V.

15. Vo vzťahu k Okresnému súdu Banská Bystrica nebola ústavná sťažnosť dôvodná. Okresný súd Banská Bystrica ako exekučný súd postupoval správne a v časti konania o návrhu žalovanej ako povinnej zisťoval procesnú skutočnosť, ktorá bola podmienkou toho, či sťažovateľom predložený platobný rozkaz Okresného súdu Bratislava III je právoplatným a vykonateľným súdnym rozhodnutím – exekučným titulom. Okresný súd Banská Bystrica na základe zistenia, že žalovaná včas doručila odpor, dospel k záveru, že platobný rozkaz nenadobudol vykonateľnosť, a preto exekúciu zastavil uznesením vyššieho súdneho úradníka, pričom sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu bola následne ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením sudcu zamietnutá. K zastaveniu exekúcie došlo na základe § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku, podľa ktorého súd exekúciu zastaví, ak sú tu iné skutočnosti, ktoré bránia vymáhateľnosti

exekučného titulu. V tomto konečnom rozhodnutí Okresného súdu Banská Bystrica nemožno vidieť porušenie sťažovateľom označených práv, keďže je výsledkom ústavne konformnej a zo zákona nevyhnutnej aplikácie zákona, konkrétne § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku. Možno len zopakovať, že exekučný súd nie je bezvýhradne viazaný doložkou vykonateľnosti, ktorou sú opatrené rozhodnutia iných orgánov, a samostatne posudzuje otázku ich vykonateľnosti (I. ÚS 203/09).

16. Porušenie základných práv sťažovateľa nemožno vidieť ani v tom, že okresný súd sťažovateľovi nedoručil listiny, na ktoré odkázal v napadnutom rozhodnutí, v čom sťažovateľ vidí neprimeraný zásah do princípu kontradiktórnosti konania a práva oboznámiť sa s vykonávanými dôkazmi. Listiny, na základe ktorých okresný súd dospel k záveru, že žalovaná podala včas platobný rozkaz, osvedčovali procesné skutočnosti, a nie skutočnosti hmotnoprávne. Preto ich nebolo nutné vykonať postupom podľa Civilného sporového poriadku. V konečnom dôsledku jediným podstatným dôkazom, ktorý viedol k tomu, že okresný súd považoval za preukázané, že žalovaná podala odpor včas, bola samotná kópia odporu s odtlačkom podacej pečiatky Okresného súdu Bratislava III, ktorý žalovaná predložila spolu s návrhom na zastavenie exekúcie a ktorý bol na vyjadrenie sťažovateľovi doručený. Sťažovateľ vo vyjadrení k návrhu žalovanej na zastavenie exekúcie vôbec nepoprel, že by žalovaná odpor nepodala, a namiesto toho prezentoval celkom neadresné právne argumenty, ktoré zahmlievali celkom jednoduchú podstatu rozhodnutia okresného súdu, ktorá spočívala v tom, že ak je preukázané včasné podanie odporu proti platobnému rozkazu, ku ktorému bola vyznačená vykonateľnosť, je povinnosťou exekučného súdu na túto skutočnosť prihliadnúť tak, že exekúcia sa zastaví, keďže ide o inú skutočnosť, ktorá bráni vykonateľnosti platobného rozkazu.

17. K tomu treba napokon uviesť, že kontradiktórnosť konania nie je cieľom, ale len metódou k tomu, ako sa majú všeobecné súdy dopracovať k správne rozhodnutiu. Treba len súhlasiť s vyjadrením Okresného súdu Banská Bystrica, že princíp kontradiktórnosti má limit v princípe účinnej a rýchlej súdnej ochrany podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Podstatou princípu kontradiktórnosti súdneho konania je právo strany vyjadriť sa k podstatným skutočnostiam, ktoré vedú k rozhodnutiu všeobecného súdu. Hoci sa sťažovateľ v konaní pred Okresným súdom Banská Bystrica vyjadroval rozsiahlo, žiadne z jeho vyjadrení nespochybňovalo jedinú a vtedy mu už známu rozhodnú skutočnosť, ktorou bolo to, že žalovaná včas podala odpor proti platobnému rozkazu. Nepochopenie podstaty, snaha vyjadriť sa ku všetkému, hoc aj nepodstatnému, viedla k tomu, že napadnuté procesné rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica sa odôvodnením dlhším, ako je odôvodnenie tohto nálezu, zaoberá z pohľadu vzniku banálnym problémom – Okresným súdom Bratislava III nielen strateného, ale aj oneskorene hľadaného odporu žalovanej proti platobnému rozkazu.

VI.

18. V súvislosti s podstatou ústavnej sťažnosti nedá neodcitovať z vyjadrenia Okresného súdu Banská Bystrica: „Každé rozhodnutie ústavného súdu má pre exekučný súd nesmierny aplikačný význam z pohľadu ústavnosti postupu exekučného súdu pri výklade jednotlivých ustanovení Exekučného poriadku, keďže niet iného súdu, ktorý by jeho rozhodovaciu činnosť posudzoval.“ Tento stav je výsledkom vylúčenia štandardných opravných prostriedkov civilného procesu vo vzťahu k rozhodnutiam Okresného súdu Banská Bystrica ako jediného exekučného súdu a spája

sa s ním následok, ktorý spočíva v preskúmaní jeho rozhodnutí v konaniach o ústavnej sťažnosti z pohľadu ústavnosti. To vedie k nesprávnej predstave tohto súdu o tom, že ústavný súd by mal byť akýmsi výhradným korektorom jeho praktík a prieskumným orgánom správnosti jeho výkladu Exekučného poriadku.

19. Právny systém, ktorý otázky výkladu procesného predpisu redukuje len na komunikáciu medzi najnižším stupňom súdnictva a ústavným súdom ako orgánom ochrany ústavnosti, nemôže fungovať efektívne. Ústavný súd z podstaty veci nemôže riešiť všetky otázky správnosti výkladu Exekučného poriadku ako predpisu jednoduchého, podústavného práva. Obmedzenie sa len na ústavnoprávny pohľad v konečnom dôsledku môže viesť k utvrdzovaniu exkluzívne špecializovaného všeobecného súdu v takých postupoch, ktoré sú v rovine zákona nesprávne, no na strane druhej nie sú za hranou ústavných práv účastníkov exekučného konania. Obmedzovanie možnosti podania riadnych opravných prostriedkov proti rôznym procesným rozhodnutiam súdov prvej inštancie tak vedie k tomu, že všeobecné súdnictvo sa nesprávne spolieha, že veľké množstvo otázok, ktoré treba zodpovedať výkladom nedávno rekonštruovaného procesného práva, bude zodpovedaných ústavným súdom a nie na to povolanými vyššími stupňami všeobecného súdnictva.

VII.

20. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu Okresný súd Bratislava III podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 415,51 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 163,33 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 9,80 eur) predstavuje 346,26 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 69,25 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu